

NÉPNEVELŐ

A KATHOLIKUS TANÍTÓSÁG HIVATALOS LAPJA

Megjelenik minden vasárnap. — Előfizetési ára egész évre 8 korona, félévre 4 korona, egyes szám ára 30 fillér. — Szerkesztőség: Budapest, Szentkirályi-utca 28. szám. — Telefon: 52—31. — Kéziratokat nem küldünk vissza.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
EMBER KÁROLY
SEGÉDSZERKESZTŐ:
POGÁNY ANTAL
KIADÓTULAJDONOS:
SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT

Megkapja e lapot minden katolikus népoktatási intézet egy példányban ingyen. Ily kérelmek az egyházmegyei főtanfelügyelőség útján intézendők a Szent-István-Társulat igazgatóságához, Budapest, Szentkirályi-utca 28.

Világtörténelmi események a nemzetnevelés szolgálatában.

Írta: *Pogány Antal*.

A népek, nemzetek történetét párolgó ember-vérrel írják. A világháború zajló hullámain keresztül a jövőndő Magyarországra nézve: új remények, új perspektívák bontakoznak ki. Napjaink eseményeinek hatása alatt egyre hatalmasabban, egyre tündöklőbben emelkedik ki haladásunk ősi irányának «hitért, hazáért és királyért» jelligés oszlopköve. A dicső harcok útjain a vallásérkölesős és hazafias nevelésben acélerős egységgé fejlődött édes véreink hordozzák diadalról-diadalra a Magyarok Nagyasszonyának évezredes, dicső lobogóját, a Védasszonyunk szent képével diszitett nemzeti trikolórt.

Magyarország évezredes történelmének annyi századon keresztül egy pillanatra sem felhőtlen egére sokszor sóhajtott fel e nemzet; sokszor volt e népnél szentei imádságára szükség. A sok ellenség annyiféle módon tört már romlásunkra hogy szinte úgy éreztük, hogy az imádság, a nemzet fiainak buzgó imádsága mentett meg bennünket. És a fejedelmek keresztiséget felvett népe lelkivilágában mindannyiszor megerősödve fordult még buzgóbb imában, könyörögve Magyarország Védasszonyához, kinek oltalmába őt első szent királya, államiságának keresztény megalapítója: Szent István ajánlotta. Történelmünk keserű emlékü eseményeinek tengeréből a hitélet, a közélet erkölcsi, a nemzeti irodalom, a vallástöléselet irodalma és a művészet örizte meg eleddig is a nevelve-tanításnak legdrágább igazgyöngyeit, melyből a pedagógia és a műmunkájának mesterei alkottak a keresztény magyar nevelés-oktatásnak örökbecsű remekeit. De maga a keresztény magyar nemzet is épen ezeket a történelmi oktató igazgyöngyöket fogadta legmélyebben lelkébe, mert a pártoskodás belső csatáinak égető sebeire mindannyiszor ezekben

keresett s talált gyógyító irt, feledtető balzsamot...

Az idők folyamán sok minden megváltozni látszott: Sok dolog lett köznapiassá, amely azelőtt nagy volt, megfoghatatlannak és szentnek tetszett. Az ezt előidézö okok s áramlatok, melyekkel szemben a keresztény pedagógiának még végtelen küzdelme kell, hogy legyen, eléggé ismeretesek. Ez a fölszines tudásban tengödö áramlat táplálkozik mindmáig abból a sovány látszatból, hogy előtte a tudás záros ajtói egymásután pattantak fel; ez hirdeti, hogy nincs többé titokzatosság, csak az van, amit a józan elme fölfog és célszerűnek lát. Tekintély, természetfölötti: nincs. Mindennek van oka és következménye.

A szellem birodalmában is fel-fel tűnnek a forradalmak visszataszító jelenségei; a nagy elmék teremtette irányutakba itt is a szanszkülotok hada özönlik be, hogy megülhesse a győztes vad diadalorgiáit. Ezek a jelenségek azonban meg nem téveszthetik a keresztény vallásos nevelés katonáit, söt csak megerősítik igazságos küzdelmükben. Mert míg a magyar nemzet el nem veszti Istenbe vetett hitét, míg a keresztény hit forrásából meríti nemzeti reményeit, a hit ereje erősíti nemzeti öntudatát, addig száz ellenség hordái sem vesznek rajta erőt. Szűz Mária, a magyarok Védöasszonya, könyörög érettünk és mi gyözünk, fiaink karja nem lankad, eröt ad nekik a szívükben élő hit.

És bár gyakorlati életünkben a leleményesség és számítás, szellemi életünkben a rideg pozitívizmus képezi látszólag cselekedeteink irányításának rugóit: a láthatatlan célokért való lelkesedés s az eszményi képek lelki megalkotása csak az oknyomozó történelemnek arcán fakaszthat mosolyt. Maradjon meg ideális keresztény vallásos nevelö-oktatásunk munkájában az a csodat művelö költöi poézis, mely szinte valamely csodálatos gyönyörüséget lel abban, hogy látszólag összefüggéstelen események közt is rejtett szalakat keres. Beszéljen hozzánk ennek a rettentö világháborúnak minden eseménye hatalmasabb

szóval, mint rugóinak leghatalmasabb ismerőse: mert csak így tudjuk, így leszünk képesek a világtörténeti események tanulságait a gyermeki lélek redőibe maradandóan, sikeresen beleplántálni, mint a görösével és retortákkal felfegyverzett tudós az ifjúságot a természet titkaiba — avatni.

... Előttünk van haladásunk új irányának hitért, hazaért és királyért! — jelliges oszlopköve. Tekintsünk fel rá s megtanuljuk a világtörténeti eseményeknek a valláserköltés, nemzeti nevelés szolgálatába való beállítását. Mert a magyar nemzetnek Magyarország Nagyasszonyához való buzgó könyörgésére mintha a vén föld, ez az örök törvények szerint bolygó égi test a világtörténelem eseményeiben a esillagászati naptárak matematikai pontosságával megállapított egyes pontokhoz ért volna: Majus másodikán már megindult Gorlicenél seregeink diadalútja. Urnap hajnalán Przemysl foglaltuk vissza, Szent István első királyunk napján Novogeorgiewsk jutott kezünkbe, 85 000 fogollyal s alig indult meg október havában a katolikus hívek együttes olvasó-ima. Belgrad ormaira tűztük ki zászlóinkat.

Egy-két szó a «Tanító mint orvossegéd» c. cikkhez.

Irta: Homolya Ilona.

A Népevelő közelmúlt számában cikk jelent meg a fenti címmel. Meglátszik, hogy írójuk a gyakorlati élet embere. Mivel azonban a cikkéző nem tért rá a ragály terjedésének okaira, engedjek meg, hogy én ezt a témához hozzáfűzzem és ebben keressék meg a ragály megállításának egyik módját, mely ugyan nem oly gyors, energikus segítség, mint miniket a cikkben olvastam, hanem úgy lehet hosszú évek munkája.

A ragályos betegség anyként kísérgeti az embereket. Sokszor egy pillanatnyi gondatlanság, magamegfelétekvés elég ahhoz, hogy a ragály utolerje az illetőt s ház-csésztjevel tűzrózsákat fessen arcára. Gyermek felé pedig — ki maga még nem tud védekezni — ha szülője gondatlan vagy tudatlan, százkari polypként nyúl a ragályos betegség.

A fovarósról nem beszélek. Itt oly lelkiismeretes munkások vannak a ragály elnyomására, hogy igen gyakran pontolják azt is, amit a szülő elmulaszt. Hanem vidék! A magyar nép mindig hires volt nemtörődömsegéről s falun, kisebb város egyszerűbb helyein bizony legtöbbször firtvet hánynak minden ragályos betegségre. Ezt a tudatlanság szülte közönyt tartom én valódi oknak, amiért vidéken a járvány oly ijesztő módon terjed. Hogy nem emelkedik a járványban elhaltak száma a maximumra, igazán csak a faj szívós természetének köszönhető. Véleményem erősítésére, hadd mondjak el egy esetet, mely annyira tipikus, hogy bármely faluba beleillik s kristályosítva adja a nép fölfogását.

A nyáron egy asszonyt láttam. Egyik gyermekét vezette, a másikat karján vitte. Mindkét gyerek karján, nyakán apró piros pontok: csalhatatlan vörheny-jelek.

Megszólítottam. Az egyik gyermeket magával vitte a munkába, a másikat az óvodában akarta hagyni! Ép úgy nem hitte el nekem, hogy a gyermek betegsége átragad a többire, mint ahogy nem engedelmkedett az orvosnak, ki azt hagyta meg, hogy házára piros cédulát fölrágasszon s gyerekeit ne engedje a többiekkel játszani. A gyerek együtt volt naphosszat a többivel az utcán, a szomszédok udvarán, szóval a tanító kis birodalmának határain kívül, hol az ő gondja, örköse, hatalma csak úgy érvényesül, ha abban őt hathatósan a szülő is támogatja. Mi lett a végeredmény? A fél falu gyermeke fedűt vörhenyben! Mindez miért? Mert a nép között az a megdöbbentő fölfogás uralkodik: «*Soh' se ragad a'*, amit az Isten rendelt, azt senki el nem kerülheti». Ebből kifolyólag aztán nem tördnek az óvintézkedésekkel, melynek hasznában úgy sem hisznek. Szép, ha a vallásosság ad az ajkra ilyen szavakat, de ez esetben, mikor e pár szó csak tudatlanságnak, közönynek a takarója s a szív istenfélelmének hozzá vajmi gyakran semmi bane nem egészen helyénvaló, hogy a nép ezt hangoztatva, keleti nemtörődömsséggel ne adjon semmi becsét az előirt intézkedésnek és erre vonatkozó rendeleteknek.

Az ártatlan pusztuló generációért, a korán le-tört kis életfakért felelőség nehezedik valakire — valakire az Örök Biro előtt. Ki a felelős? A gyermek? Nem! Ő játszik, ha betegen is, de boldogan a többiekkel s nem érti nem tudja önbaját. Az anya?... Nem! Ezt a különösnek tetsző tagadást megokolom azzal, hogy a magyar népnél a csökön-yös bizalmatlan természete van s ezért nem engedelmkedik szívesen oly rendeleteknek mik az ő szokásainak, világának idegenek. Az általános műveltségéből neki oly kevés jutott, hogy nem érti, nem hiszi az óvintézkedések hasznát s még tovább a maga útján. De hát ki a felelős? Ne tartanak sem strébernek, sem valami fanatikusnak, ha kimondom a nagy szót, a felelősök minik vagyunk: *művelt emberék*. Ez alatt a gyűjtőnév alatt nemesak tanítókat értek, hanem általában mindenkit, ki szellemi fölnyénél fogva hivatva van arra, hogy a tudatlan nagy gyermekek vezetője legyen. De a tanítást ott kell kezdeni, hol a lélek még mindenre fogékony, a gyermekkorban. Nem mondom, nem, kap figyelmeztetést, tanítást a tanuló az iskolában, de láthatjuk, ez még is kevés. Többet kell abból nyújtani amit mi tudunk. Ha azt a tananyag szűk kerete meg nem engedi, úgy az iskolán kívül. Nem lehetetlenség ez, csak nemes, áldozatkész szív kell hozzá, ki nem tekintí önfaradságát. Ki nem tesz úgy szellemi kínosával, mint zsigori az ő pénzével, hanem két kézzel szórja az arra szoru oknak.

Aztán erélyes kézre is van szükség meg éber szemekre, melyhez ellenzőül a lelkiismeretesség járuljon. Az óvó-endeletket nemesak kiadni kell, hanem szorgalmasan utána is nézni, vajjon teljesítik-e? Természetesen minden ehhez fűződó munkát mi tanítók egyedül nem végezhethetjük. Meg kell nyerni célunknak a falu vezetőit is, hogy a jótékony propaganda, mit a nép javára alkotunk, a törvény erejével bírjon. Ha szavunkra önkényt nem hajólnak, úgy kiereszköztessük azt, ha kell — büntetéssel is!

Végül kötelessége minden művelt embernek, hol csak lehet és erre alkalmat nyílik, a tudatlanokat tanítani és a veszélyre figyelmeztetni. Talán így remélhetjük, hogy idővel a folytonos ismétlés, szok-

tatás által beleszuggeraljuk önmeggyőződésünket a népbe, azok aztán önként fogják követni a helyes utat.

A cikkző az iskola határain belül jelölte meg a tanító munkáját ragályterjedés esetében s gyors segélyre módot mutatott. Én kivezetem őket az iskola határain kívül, hol tán még nagyobb a veszély s rámutattam egy olyan dologra, melynek első haszna lehet hogy évek múlva jelentkeznek. De ne feledjük, hogy ebben a generációban, ami most nő fel — ha menteni tudjuk — százszor értékesebb, mint más időben, mert a milliókat veszített országnak ezekben van a reménysége, létele, nagysága, egy szóval a: *Jövendő!*

Gyöngélműjük oktatásának fejlődése hazánkban.

Irta: *Éltes Mátyás.*

Hazánkban a hülyék iránt való érdeklődést a XVIII. század közepén valami Hany Istók nevű hülye egyén keltette föl először, aki a Fertő-tó körül elterülő ingoványban (Hanság) élet, állatok módjára növényekkel és halakkal táplálkozott. A halászok fogták el és Eszterházy herceg kapuvári gazdasztije vette gondozás alá, de emberkerülő hajlamairól és állatias ösztöneiről leszoktatni nem sikerült. Végre is egy őrizetlen pillanatban visszazökött a Hanságba, ahol nyomavesztett. (1759.) Eredete, élete és halála felől még ma is többféle babonás mese él a nép ajkán.*

A 80-as években Tisza Kálmán miniszterelnök a csallóközi kretinizmus tanulmányozására felhívta dr. Lendvay Benőt, Pozsony megye főorvosát, aki tanulmányát könyvalakban közzé is adta.** Jelen-tosebb esemény azonban a hülyék érdekében ezúttal sem történt.

A hülyékről való gondoskodás eszméjét Röser János vetette föl először hazánkban s arra egy magánember, Frim Jakab vállalkozott, aki 1875-ben Rákospalotán nyitott intézetet. Az intézet hosszas hanyattatás után Budára került, ahol Frim a kultuszminisztérium segélyével önálló épületet emelt intézete számára. (1888.) Az intézetet 1896-ban az állam vette át és az a kultuszminisztérium közvetlen rendelkezése alá került.

1897-ben új igazgatót és teljesen új mintaszerű berendezést nyert az intézet.***

Ezen intézetet a kormány nem abban a föltevésben vette át, hogy ezáltal az összes igényeket kielégítse (egy intézetben 18—20 ezer gyöngélműjűről gondoskodni nem lehet), hanem azért, hogy a szerencsétlenek részére a kor színvonalán álló mintaszerű intézetet szervezzen, mely hasonló intézményeknek példaképpül szolgáljon s az ügyet propagálva, annak extenzív fejlesztésében munkálkodjanak.

Az intézet úgy szervezeténél, mint berendezésénél

* Dr. Németh I. prepost-plébános, Kapuvár: Hany Istók c. értekezését a kapuvári polgári leányiskola 1897. évi értesítőjében. — Sziklay J. Hany Istók.

** Kretinizmus a Csallóközben.

*** Frim a képezhetlen növendékekkel kivonult az intézetből s az Erzsébet királyné-uton nyitott új intézetbe költözött. Ez a magánintézete még ma is fennál, azonban nevelőjellege nincs.

fogva minden tekintetben bírja azokat a garanciákat, melyek ezen feladat megoldásához szükségesek.

Az intézet feladatául a gyöngélműjük nevelése és tanítása tüzetven ki, gondolkodni kellett megfelelő tanítói személyzetről is. Erre a célra az igazgatón kívül mindjárt kezdetben négy férfi és egy nő tanerő alkalmaztatott. Az alkalmazott tanerők mindegyike bírt ugyan általános pedagógiai képességgel, de a gyöngélműjük oktatása különleges elméleti és gyakorlati ismeretek tudását is megköveteli. Ezek megszerzése céljából a minisztérium mindjárt az első évben (1897—98.) tanfolyamot szervezett, amelyen két pedagógus és két orvos adott elő. E tanfolyam az 1898—1900. évben is működött, mikor ismét két népiskolai tanító képeztetett ki. Az intézetnek ma áll. gyógypedagógiai nevelőintézet a neve és I., Alkotás-u. 53. sz. aiatt van.*

A budai intézet célja gyöngélműjük és gyöngétehetségük nevelése és oktatása, ennek következtében a felvételért nagy számban jelentkező hülye és kevésbé képezhető növendékek szüleit felvételi kérvényükkel el kellett utasítani.

Megkönnyebbült az intézet helyzete az ápoló intézetek felállításával. Időközben ugyanis a «Szereget» orsz. egyesület Rákosszentmihályon, Blum Rezső Pelsőczön, a belügyi kormány pedig Lipótmézön (a tébolydával kapcsolatosan) rendezett be ápolásra szorult hülyék számára intézetet. A képezhetetlen anyagot most már ezekbe utasítják. Az epileptikusok számára pedig Wosinszky István dr. Balfon (Sopron mellett) nyitott intézetet.

A budai intézetben végzett növendékek nagy száma és elhelyezésük nehézsége részükre valami foglalkoztató intézet felállítását is okvetlenül szükségessé tette. Az új intézet a borosjenői (Arad megye) Rákóczi-kastélyban lett elhelyezve. Címe: Állami Gyógypedagógiai Nevelő- és Foglalkoztató Intézet, működését 1904-ben kezdte meg. Kettős célja van: a gyöngélműjű gyermekek nevelése és tanítása s a nevelésben részesült gyöngélműjű ifjak foglalkoztatása. Ennek megfelelően az intézet két tagozattal bír, úgymint: a szellemi képzést nyújtó nevelőintézet és a két évfolyamú gyakorlati foglalkoztató.

A nevelőintézetbe beosztott gyöngélműjű növendékeket értelmüknek megfelelőleg vallásosan, erkölcsösen és hazafias szellemben nevelik, a jóra és szépre szoktatják és szakcsere oktatási módszer és eljárás segélyével a beszédre és az általános közhasznú ismeretekre tanítják, továbbá megfelelő kézügyességi oktatás által kenyérkereső foglalkoztatásra előkészítik.

A jelzett cél elérésére az előkészítőosztályban a növendékek érzékszervei gyakoroltatnak: figyelmük, emlékezetük, értelmük, beszélőképességük fejlesztetik; tisztaságra, rendre s értelemképző és kézügyessítő foglalkoztatásokhoz szoktattnak és rendszeres oktatásra előkészítettnek; a fölmenő osztályokban pedig a vallást, beszéd- és értelemgyakorlatok, olvasás-írás, számtan, szülőföldismeret, rajz, szépiás, ének, torna, kézügyességi gyakorlatok és női kézimunka címén ismert tantárgyak taníttatnak.

* Az intézetnek az 1912—13. tanévben 103 (64 fiú, 39 leány) növendéke volt, akik két előkészítő csoportban és hat fölmenő osztályban nyertek oktatást. 81-en bentlaktak, 22 volt a bejáró növendék. Az intézetnek együttvéve 29 alkalmazottja van.

A foglalkoztatóba beosztott növendékek, kézügyességüknek és hajlamaiknak megfelelő módon az általuk végezhető házi, háztartási, gazdasági, kertészeti és ipari munkába bevezettetnek és egész éven át celszerűen elfoglaltatnak, úgy hogy 3—6 év után tevékenységükben önállósítva mint inasok, munkások az életben érvényesülhessenek.

Foglalkoztatóbeli fiúnövendékek a kefekötésben és a keréki munkákban, leány növendékeink pedig a háztartásban és kézimunkában nyernek foglalkoztatást, emellett az első két évben át ismételt elméleti oktatásban is részesülnek.

A foglalkoztatás anyagát elsősorban az intézet házi szükséglete szolgáltatja s így az intézet kertjének, szántóföldjének és gazdaságának minden munkáit, nemkülönböztetve az összes házi munkákat megfelelő számban segédszeméllyel együtt a növendékek végzik.

Az intézet berendezése és háztartása oly alapokra van fektetve, mely a növendékek okszerű nevelésének, gondozásának és foglalkoztatásának teljesen megfelel, állandó és közvetlen felügyelet alatt állanak.

A gyermekek fogyatékoságukhoz mérten szépen fejlődnek, vidámak és életerősek. Az intézet tágas, szellős, tisztá és pormentes; csendes helyen fekszik és kifogástalan felszereléssel rendelkezik.

Az intézetbe az 1912—13. tanévben 97 növendék vétetett föl, kimaradt hét, az év végén 90 növendék volt: 61 fiú, 29 leány. 7—14 éves korban 43, 15—20 éves 37, 20 éven felül 17.

Az intézetnek együttvéve 23 alkalmazottja van.
Éltes Mátyás.

IRODALOM. MŰVÉSZET.

Uj Nagy Mesenaptár az 1916. szököévre. II. évfolyam. A világháború irodalmának érdekessége egyaránt jelent meg tavalyi e naptár első évfolyama, melyről ma már bátran elmondható, hogy — kunyhótól a palotáig — alig van oly magyar család, melynek otthonában ez a harmadfél száz, többnyire színes képpel, számos művészi kivitelű színes műmellekkel díszített, közel négyszáz oldalas, jól kötött naptár feltalálható ne lenne. Az idei II. évfolyam messze fölülmulja az első évfolyamot és a kiadó nemcsak nem sajnált semmi költséget és fáradságot, hogy e naptárt a maga nemében mindenképpen egyedülvalóvá tegye. A kitünően beosztott naptári részt csillagászati és kortani tudnivalók vezeték be, valamint az ünnepekről, böjti rendeletekről való tájékoztató. Aszázévesztendő sündömlő versek sündömlőjeit a *Világeseemények* követték. A mindnyájunkat legközelebből érdeklő világháború eseményeit a legzamatosabb magyarsággal így írja le, hogy azokat ily érdekes tárgyalással sehol máshol nem lehetjük fel. A dióhéjba szorított világháborús eseményeket mindenütt művészi képekkel illusztrálja. Ezeket követik a gonddal megválogatott regények, elbeszélések egész légiója, melyeknek fontosabb mozzanatait szintén művészi képekkel szemlélteti. Az olvasni szerető magyar családoknak e naptár nélkülözhetetlen, mert nemcsak egy egész kis könyvtárra való elbeszélést, regényeket s apróságokat tartalmaz, hanem valóságos kis képtárt is foglal magában, mely kicsit-nagyot egyaránt gyönyörködtet. A hosszú és unalmas téli napokra alkalmasabb könyvet senkinek sem ajánlhatunk.

Ára kemény kötésben 2 korona. Kapható: Rózsa Kálmán és neje könyvkiadó r. t. hivatalában: Budapest VIII., Szentkirályi-u. 30. sz. alatt. Terjesztés céljából való nagyobb rendeléseknél a *t. kántortartató urak és a főtisztelendő lelkészek külön számlakérelmében részesülnek.*

Babérlombok a hősök sírjára. Elmékedések és imák a világháborúban elesett hősök hozzátartozóinak vigasztalására. A világháború borzalmai nyomán egyre több könny fakad. Alig van család, amelyben fel ne öltöttek volna a gyászruhát a csatáron hősi halált halt kedves halottért, hazai és idegen földben pihenő vértanúikért, akiknek sírját sokszor senki sem tudja, egyre több és több buzó fohász keresi fel a Mindenható trónját. A Szent-István-Társulat a gyászoló katolikus családokat fájdalomukban vigasztalni akarván, a fenti címmel egy páratlanul álló imakönyvet adott ki, amelynek tartalmát Pázmány Péter, dr. Prohászka Ottokár, dr. Faulhaber speyeri püspök, Göndöcs Benedek stb. legszebb imáiból és elmékedésükből állította össze, kibővítve ájtatosságokkal s egyéb aktuális imákkal. A csinosan kiállított imakönyv ára 1 kor. Tekintettel a postai szállítási költségek miatt a határidőre való megérkezésért nem szavatolunk. Együttal megjegyezzük, hogy ugyancsak a Szent-István-Társulat kiadásában 4 új, művészi kivitelű, gyászkeretbe foglalt négyoldalas szentkép jelent meg — magyar, német és tót nyelvű szöveggel — melyek mindegyike több gyönyörű imát tartalmaz a világháborúban elesett hősökért. Ezek a képek imakönyvekbe helyezhetők s áruk darabonként 6 fillér. Nagyobb megrendelésnél megfelelő árkedvezményt adunk. Megrendelések intézendők a *Szent-István-Társulat kiadóhivatalába* Buda pest, VIII., Szentkirályi-utca 30. sz., vagy könyvkereskedésbe, Budapest, IV., Keckeméti-u. 2. sz.

Erzsébet királyné kíséretében. Irta: *Sztaray Irma grófnő*. III. kiadás. Páratlan a világtörténelemben Erzsébet királyné viszonya a magyar nemzethez. Soha királyné idegenben kedvesebb hazára, soha nemzet idegen, de vérbelivel vérbelibb királynéra nem talált, mint mi ő benne s ő a magyar nemzetben. Bensőbb szálak, mint amelyeket a véges emberi elme fektathatna, fűzték elszakíthatatlan szálakkal a királynét vérben idegen nemzetéhez. Még nem is látta a népet s földjét és már is sirt velünk s örvendett örömlünkben. Mily boldogok lehettek, akik szemtől szembe láthatták lelkesedni ezért az ő magyar hazájáért! Akik hallhatták tole az elbűvölő első szavakat megkoronázata után: «Ugy örülök annak az időnek, mikor ide hazajöhettek». S látták a millenárius ünnepélyen a két nehéz könnyeseppet leperegni halvány arcán, mikor a nemzet szónoka őt a magyar nép Órangyalának mondta! *Sztaray Irma grófnő* e könyvében Erzsébet királyné fenséges alakját igaz valóságában, sugárzó költőiségében örökíti meg az utókor számára. Aki e könyvet előveszi, oly följegyzésekre és vonásokra lel benne, melyek nélkül az ő képe nem volna teljes, melyek az ő áldott lelkének mélyéből valók. A 226 oldalas, művészi képekkel illusztrált könyv a *Szent-István-Társulattal*: Budapest VIII., Szentkirályi-u. 28. sz. alatt a kiállítás minősége szerint 5 vagy 2 koronaért kapható.

HIREK.

A rokkantak Mikulása. Az *Augusztal-alap* szervezi a szentboris Mikulást. Azzal a kéréssel fordul az ország közönségéhez, hogy az idén, amikor a hagyományos Mikulás-ajándékot megvásárolja, gondoljon béra, szánta, kezetlen, lábatlan, vak, nyomorék, rokkant hősienkre is, mert ezek önfeláldozása szerezte meg nekünk és gyermekeinknek a nyugodalmat Mikulást. Nincs szó nagy áldozatról. Fillérek azok, amelyek az ideji Mikulás útján ajándékot hoznak a rokkantoknak. Az *Augusztal-alap* ugyanis *10 és 20 filléres művészeti kivitelű Mikulás-bélyeg*et bocsát ki azzal a céllal, hogy aki *Mikulás-ajándékot* vásárol, ajándékát lássa el *Mikulás-bélyeggel*. *Tíz és husz fillér* a kiadási többlet, amivel ajándékunknak történelmi értéket szerzünk és amivel hozzájárulunk a rokkantalap gyarapításához. Mikulás-bélyeg kapható az *Augusztal-alap* központi irodájában. (Budapest, VII., Károly-körút 3.) De hogy a közönség könnyebben hozzáférjen, az *Augusztal-alap* azzal a kéréssel fordul minden kereskedőhöz, hogy már most szerezzen be *Mikulás-bélyeg*et az alap központi irodájában. Legcélszerűbb a pénz előre való beküldésével megírni, hány darab 10 és 20 filléres bélyegre küldjön az alap, amelynek irodája postafordultával térzi el a megrendelést. *Annak, aki nagyobb mennyiségű bélyegre adását biztosítja, bizományba is küld Mikulás-bélyeg*et az *Augusztal-alap*. Úgy értesülünk, hogy az *Augusztal-alap* karácsonyra is bocsát ki ajándék-bélyeget, alkalmat nyujtva ezáltal arra,

hogy nemeslelkű, hazafias közönség az önkéntes ajándékadóval hozzájárulhasson a rokkantügy megoldásához, a Nemzet Háza fölépítéséhez. A Mikulás-bélyeg teljes jövedelmét az *Augusztal-alap* a Nemzet Háza rokkantotthon javára fordítja.

Halálozás. *Gratzer Pius Pál*, a pannonhalmi Szent-Benedek-Rend tagja, nyalkai lelkész, folyó hó 3-án hajnalban, váratlanul elhunyt. Temetése f. hó 4-én délután 14 órakor volt Nyalkán; az engesztelő szentmise-áldozatot is e napon mutatták be az Urnak. A jeles hitészonokot és tanárt nemcsak rendtársai gyászolják, de elhunytja fájdalmasan érinti szépszámi tanítványait is, kik Komárom, Győr, Esztergom és Kőszeg bencés főgimnáziumaiban tanulták meg kedves egyéniségét szeretni.

A SZERKESZTŐSÉG ÜZENETEL.

H. I. Beérkezett. Fölhasználjuk. — **K. M.** A nyugdíj-intezetbe való felvételért folyamodást nyújt be a válás- és közoktatásügyi miniszter úrhoz a kir. tanfelügyelőség útján. Kérvényét az iskolaszéki elnök úr hivatalból küldi be a következő mellékletekkel: keresztléví, oklevél hiteles másolata, díjlevél és rendszeres alkalmaztatásait igazoló működési bizonyítvány. — **N. A.** A fölmentés iránt az illető érdekelt nem folyamodik az előterjesztést hivatalból a helyi hatóság indokolt kérelmére az egyházi főhatóság intézi a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrhoz. A behívólap melléklendő. — **B. V.** Olvastuk. — **H. I., B. J.** és **B. M.** Levélben feleltünk. — **N. S.** Csak a tanüggyel viszonyban lévő híreket tehetünk közre.

PÁLYÁZATI HIRDETÉSEK.

Esztergomi érseki megye.

Illésházai (Pozsony m.) róm. kath. iskolaszék pályázatot hirdet bevonult tanító helyettesi éssére. Fizetése 800 kor., bútorozott szoba, fűtés. Pályázhatnak férfi és nőtanítók. Az állás azonnal elfoglalandó. Pályázati határidő *nov. 20. Iskolaszék.* 876 1—1

Az **andódi** (Nyitra m.) magyar kántortanítói állásra *f. hó 28-ára* pályázatot hirdeték. Javadalmazás: földbérlet 657 44 kor., kisajátítási alapból 121 80 kor., egyházi iskolai segély 100 kor., községi segély 473 40 kor., ösztöndíj alapból 30 kor., stóla 92 00 kor. Összesen 1475 24 kor. Lakása 2 szoba, konyha, mellékhelyiségek. Az udvart, padlást és pincét közösen használják a tanítónóvel. Kérvények az andódi iskolaszékre címezve, az érsekséjvári plébániahivatalhoz küldendők. 882 1—1

Egri érseki megye.

A **káli** (Heves m.) róm. kath. iskolához helyettesít kereszünk hadbavonult tanító helyettesítésére a szükség szerinti időre. Fizetése havi 80 kor. és lakás. Pályázhatnak *nov. 20-ig* férfi és nőtanítók. *Iskolaszék.* 862 1—1

A **dormándi** róm. kath. iskolaszék *nov. 22-ig* pályázatot hirdet bevonult kántortanítója helyettesítésére. Fizetése havi 80 kor., lakás és kántoriak utánstóla. Nők is pályázhatnak. Állás értesítés után azonnal elfoglalandó. Felszerelt kérvények plébániahivatal, Besenyőtelek (Heves megye) küldendők. 863 1—1

Buj (Szabolcs m.) községi róm. kath. iskolaszék másodtanítói állomásra pályázatot hirdet. Fizetés: havi 100 kor., többi állományból. Új lakás két szoba, konyha, kamara, pincével, melléképület, kert. Kötelessége: rábizandó osztályokat önállóan tanítani. Kellően felszerelt kérvények *nov. 18-ig* alulírottához küldendők. Választás fenti napon. Nők is pályázhatnak.

Vasuti állomás Buj. Nyiregyház-Dombrád kisvasút, Tiszaberczel. *Szögyényi Jenő* iskzs. elnök. 861 1—1

Besztercebányai egyházmegye.

Korponai (Hont m.) irtványi róm. kath. tanítói állásra *nov. 26-ig* pályázat hirdetnek. Jövedelme: a községtől 100 kor., 1913. XVI. t.-c. szerinti állomány, megfelelő lakás, kert, tűzifa. Köteleesség: mindennapi és ismétőiskola vezetése, szabad fűtés fejében tanterem fűtetése és sepetetése. Tót nyelv ismerete szükséges. Az állás dec. 1-én elfoglalandó. Tanítónók is pályázhatnak. Kellően felszerelt kérvények *Hutyán Pál* iskzs. elnökhöz Korponára küldendők. 865 1—1

A **dóciüreszi** (Bars m.) róm. kath. kincstári kántortanítói állásra pályázatot hirdeték. Javadalmazás: lakás, mellékhelyiségek és törvényes fizetés. Pályázhatnak havi 80 koronával díjazandó ideiglenes segédtanítókat megfelelő munkaképességüket hatósági orvos bizonylatával igazolni tudó nyugodt kántortanítók is. Nem t. nyelv ismerete szükséges. Kérvények a **dóciüreszi** róm. kath. iskolaszékre címezve *nov. 30-ig Feldmaier Agoston* ker. tanfelügyelőhöz küldendők. Geletnekre (Bars megye). 879 1—1

Csanádi egyházmegye.

Makóra (Csanád m.) önálló róm. kath. kántori teendőkben teljesen jártas helyettes keresek. Templomi funkciók végzését, búcsuztatók készítését értenie kell. Pályázók fix fizetés iránti igényüket az életkor megemléstésével sürgősen közöljék *ösv. Pintér Miklósnéval.* 841 2—2

Győri püspöki megye.

Vértetolna (Komárom m.) róm. kath. iskolaszéke kántortanítói állásra pályázatot hirdet. Jövedelem: két-

A foglalkoztatóba beosztott növendékek, kézügyességüknek és hajlamaiknak megfelelő módon az általuk végezhető házi, háztartási, gazdasági, kerti és ipari munkába bevezettetnek és egész éven át célszerűen elfoglaltatnak, úgy hogy 3—6 év után tevékenységükben önállóitva mint inasok, munkások az életben érvenyesülhessenek.

Foglalkoztatóbéli fiúnövendékek a kefekötésben és a kerti munkákban, leánynövendékeink pedig a háztartásban és kézimunkában nyernék foglalkoztatást, emellett az első két évben át ismételő elméleti oktatásban is részesülnek.

A foglalkoztatás anyagát elsősorban az intézet házi szükséglete szolgáltatja s így az intézet kertjének, szántóföldjének és gazdaságának minden munkáit, nemkülönben az összes házi munkákat megfelelő számú segédszeméllyel együtt a növendékek végzik.

Az intézet berendezése és háztartása oly alapokra van fektetve, mely a növendékek okserű nevelésének, gondozásának és foglalkoztatásának teljesen megfelel, állandó és közvetlen felügyelet alatt állanak.

A gyermekek fogyatékoságukhoz mérten szépen fejlődnek, vidámak és életerősek; Az intézet tagos, szellős, tiszta és pormentes; esendes helyen fekszik és kifogástalan felszereléssel rendelkezik.

Az intézetbe az 1912—13. tanévben 97 növendék véterett föl, kimaradt hét, az év végén 90 növendék volt: 61 fiú, 29 leány. 7—14 éves korban 43, 15—20 éves 37, 20 éven felül 17.

Az intézetnek együttvéve 23 alkalmazottja van.
Éltes Mátyás.

IRODALOM. MŰVÉSZET.

Uj Nagy Mesenaptár az 1916. szökőévre. II. évfolyam. A világháború irodalmának érdekessége egyánért jelent meg tavaly e naptár első évfolyama, melyről ma már bátran elmondható, hogy — kunyhótól a palotáig — alig van oly magyar család, melynek otthonában ez a harmadfélszáz, többnyire színes képpel, számos művészi kivitelű színes melléklettel diszitett, közel négyszáz oldalas, jól kötött naptár feltalálható ne lenne. Az idei II. évfolyam messze fölülmúlja az első évfolyamot és a kiadó nemcsak nem sajnált semmi költséget és fáradságot, hogy e naptárt a maga nemében mindenképen egyedülvalóvá tegye. A künően beosztott naptári részt csillagászati és kortani tudnivalók vezeték be, valamint az ünnepekről, bójti rendeletekről való tájékoztató. A százesztendősi jövendőmondó verses jövendőlései a *Világesemények* követték. A mindnyájunkat legközelebből érdeklő világháború eseményeit a legzamatosabb magyarsággal úgy írja le, hogy azokat ily érdekes tárgyalással sehol máshol nem lelhetjük fel. A dióhéjba szoritott világháborús eseményeket mindenütt művészi képekkel illusztrálja. Ezeket követik a gonddal megválogatott regények, elbeszélések egész légiója, melynek fontosabb mozzanatait szintén művészi képekkel szemlélteti. Az olvasni szerető magyar családoknak e naptár nélkülözhetetlen, mert nemcsak egy egész kis könyvtárra való elbeszélést, regényeket s apróságokat tartalmaz, hanem valóságos kis képtárt is foglal magában, mely kiesit-nagyot egyaránt gyönyörködtet. A hosszú és unalmas téli napokra alkalmasabb könyvet senkinek sem ajánlhatunk.

Ára kemény kötésben 2 korona. Kapható: Rózsa Kálmán és neje könyvkiadó r. t. hivatalában: Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 30. sz. alatt. Terjesztés céljából való nagyobb rendeléseknél a *t. kántortanító urak és a főtisztelendő lelkészek külön szavalekedményben részesülnek.*

Babérlombok a hősök sírjára. Elmékedések és imák a világháborúban elesett hősök hozzátartozóinak vigasztalására. A világháború borzalmai nyomán egyre több könny fakad. Alig van család, amelyben fel ne öltözték volna a gyászruhát a csatatéren hős halált halt kedves halottért, hazai és idegen földben pihenő vértanúért, akiknek sírját sokszor senki sem tudja, egyre több és több buzgó fohász keresi fel a Mindenható trónját. A Szent-István-Társulat a gyászoló katolikus családokat fájdalomukban vigasztalni akarván, a fenti címmel egy páratlanul álló imakönyvet adott ki, amelynek tartalmát Pázmány Péter, dr. Prohászka Ottokár, dr. Faulhaber speyeri püspök, Göndöcs Benedek stb. legszebb imáiból és elmékedéseiből állította össze, kibővítve ájtatosságokkal s egyéb aktuális imákkal. A csinosan kiállított imakönyv ára 1 kor. Tekintettel a postai szállítások mai háborús viszonyaira, kérjük a főtisztelendő papságot, hogy mielőbb sziveskedjék megtenni rendeléseit. Mi minden beérkezett rendelésnek még aznap eleget teszünk, de épen a jelzett szállítási nehézségek miatt a határidőre való megérkezésért nem szavatolunk. Együttal megjegyezzük, hogy ugyancsak a Szent-István-Társulat kiadásában 4 új, művészi kivitelű, gyászkeretbe foglalt négyoldalas szentkép jelent meg — magyar, német és tót nyelvű szöveggel — melyek mindegyike több gyönyörű imát tartalmaz a világháborúban elesett hősökért. Ezek a képek imakönyvekbe helyezhetők s áruk darabonként 6 fillér. Nagyobb megrendelésnél megfelelő árkedvezményt adunk. Megrendelések intézendők a *Szent-István-Társulat kiadóhivatalába* Buda pest, VIII., Szentkirályi-utca 30. sz., vagy könyvkereskedésébe. Budapest, IV., Kecskeméti-u. 2. sz.

Erzsébet királyné kíséretében. Irta: *Sztáray Irma grófnő.* III. kiadás. Páratlan a világtörténelemben Erzsébet királyné viszonya a magyar nemzethez. Soha királyné idegenben kedvesebb hazára, soha nemzet idegen, de vérbelinel vérbelibb királynéra nem talált, mint mi Ó benne s Ó a magyar nemzetben. Bensőbb szálak, mint amelyeket a véges emberi elme fektutathatna, fűzték elszakíthatatlan szálakkal a királynét vérben idegen nemzetéhez. Még nem is látta a népet s földjét és már is sirt velünk s örvendett örömlünkben. Mily boldogok lehettek, akik szemtől szembe láthatták lelkesezni ezért az Ó magyar hazájáért! Akik hallhatták tőle az elbűvölő első szavakat megkoronáztatása után: «Ugy örülök annak az időnek, mikor ide hazajöhetek». S látták a millenáriis ünnepélyen a két nehéz könnyeseppet leperegni halvány arcán, mikor a nemzet szónoka Ót a magyar nép Órangyalának mondta! *Sztáray Irma grófnő* e könyvében Erzsébet királyné fenséges alakját igaz valóságában, sugárzó költőiségben örökíti meg az utókor számára. Aki e könyvet előveszi, oly följegyzésekre és vonásokra lel benne, melyek nélkül az Ó képe nem volna teljes, melyek az Ó áldott lelkének mélyéből valók. A 226 oldalas, művészi képekkel illusztrált könyv a *Szent-István-Társulatnál*: Budapest VIII., Szentkirályi-u. 28. sz. alatt a kiállítás minősége szerint 5 vagy 2 koronáért kapható.

HIREK.

A rokkantak Mikulása. Az *Augusztal-alap* szervezi a háborús Mikulást. Azzal a kéréssel fordul az ország közönségéhez, hogy az idén, amikor a hagyományos Mikulás-ajándékok megvásárolja, gondoljon béna, sánta, kezetlen, lábatlan, vak, nyomorék, rokkant hölgyekre is, mert ezek önfeláldozása szerezte meg nekünk és gyermekeinknek a nyugodalmat Mikulást. Nincs szó nagy áldozatról. Fillérek azok, amelyek az idei Mikulás útján ajándékot hoznak a rokkantoknak. Az *Augusztal-alap* ugyanis *10 és 20 filléres művészi kivitelű Mikulás-bélyeg*et boesát ki azzal a céllal, hogy aki *Mikulás-ajándékot* vásárol, ajándékát lássa el *Mikulás-bélyeggel*. *Tíz és husz fillér* a kiadási többlet, amivel ajándékunknak történelmi értéket szerzünk és amivel hozzájárulunk a rokkantalap gyarapításához. Mikulás-bélyeg kapható az *Augusztal-alap* központi irodájában. (Budapest, VII., Károly-körút 3.) De hogy a közönség könnyebben hozzáférjen, az *Augusztal-alap* azzal a kéréssel fordul minden kereskedőhöz, hogy már most szerezzen be *Mikulás-bélyeg*et az alap központi irodájában. Legcélszerűbb a pénz előre való beküldésével megírni, hány darab 10 és 20 filléres bélyeget szálljon az alap, amelynek irodája postafordultával megírja a megrendelést. *Annak, aki nagyobb mennyiségű bélyege eladását biztosítja, bizományba is küld Mikulás-bélyeg*et az *Augusztal-alap*. Ugy értesülünk, hogy az *Augusztal-alap* karácsonyra is boesát ki ajándék-bélyeget, alkalmat nyujtva ezáltal arra,

hogy nemeslelkű, hazafias közönség az önkéntes ajándékadóval hozzájárulhasson a rokkantügy megoldásához, a Nemzet Háza fölépítéséhez. A Mikulás-bélyeg teljes jövedelmét az *Augusztal-alap* a Nemzet Háza rokkantotthon javára fordítja.

Halálozás. Grätzer Pius Pál, a pannonhalmi Szent-Benedek-Rend tagja, nyalkai lelkész, folyó hó 3-án hajnalban, váratlanul elhunyt. Temetése f. hó 4-én délután 1,4 órakor volt Nyalkán; az engesztelő szentmise-áldozatot is e napon mutatták be az Urnak. A jeles hitzőnokat és tanárt nemcsak rendtársai gyászolják, de elhunytja fájdalmasan érinti szépszámmú tanítványait is, kik Komárom, Győr, Esztergom és Kőszeg bencés főgimnáziumaiban tanulták meg kedves egyéniségét szeretni.

A SZERKESZTŐSÉG ÜZENETEI.

H. I. Beérkezett. Fölhasználjuk. — **K. M.** A nyugdíj-intézetbe való fölvetelert folyamodást nyujt be a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrhoz a kir. tanfelügyelőség útján. Kérvényét az iskolaszéki elnök úr hivatalból küldi be a következő mellékletekkel: keresztlevele, oklevél hiteles másolata, díjlevele és rendszeres alkalmaztatásait igazoló működési bizonyítvány. — **N. A.** A fölmentés iránt az illető érdekelt nem folyamodik az előterjesztést hivatalból a helyi hatóság indokolt kérelmére az egyházi főhatóság intézi a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrhoz. A behívólap melléklendő. — **B. V.** Olvastuk. — **H. I., B. J.** és **B. M.** Levelben feleltünk. — **N. S.** Csak a tanüggyel viszonyban levő híreket tehetünk közzé.

PÁLYÁZATI HIRDETÉSEK.

Esztergomi érseki megye.

Illésházai (Pozsony m.) róm. kath. iskolaszék pályázatot hirdet bevonult tanítója helyettesítésére. Fizetése 800 kor., butorozott szoba, fűtés. Pályázhatnak férfi és nőtanítók. Az állás azonnal elfoglalandó. Pályázati határidő *nov. 20. Iskolaszék.* 876 1—1

Az **andódi** (Nyitra m.) magyar kántortanítói állásra *f. hó 28-ára* pályázatot hirdetnek. Javadalmazás: földbérlet 657 44 kor., kisajátítási alapból 121 80 kor., egyházi iskolai segély 100 kor., községi segély 473 40 kor., ösztöndíj alapból 30 kor., stóla 92 60 kor. Összesen 1475 24 kor. Lakása 2 szoba, konyha, mellékhelyiségek. Az udvart, padlást és pincét közösen használják a tanítónóval. Kérvények az andódi iskolaszékre címezve, az érsektújvári plébániahivatalhoz küldendők. 882 1—1

Egri érseki megye.

A **káli** (Heves m.) róm. kath. iskolához helyettesít kereszünk hadbavonult tanító helyettesítésére a szükséges szerinti időre. Fizetése havi 80 kor. és lakás. Pályázhatnak *nov. 20-ig* férfi és nőtanítók *Iskolaszék.* 862 1—1

A **dormándi** róm. kath. iskolaszék *nov. 22-ig* pályázatot hirdet bevonult kántortanítója helyettesítésére. Fizetése havi 80 kor., lakás és kántoriak után stóla. Nők is pályázhatnak. Állás értesítés után azonnal elfoglalandó. Felszerelt kérvények plébániahivatal, Besenyőtelek (Heves megye) küldendők. 863 1—1

Buj (Szabolcs m.) községi róm. kath. iskolaszék másodtanítói állomásra pályázatot hirdet. Fizetés: hitközségtől 100 kor., többi államsegélyből. Uj lakás két szoba, konyha, kamara, pincével, melléképület, kert. Kötelessége: rábizandó osztályokat önállóan tanítani. Kellően felszerelt kérvények *nov. 18-ig* alulírtotthoz küldendők. Választás fenti napon. Nők is pályázhatnak.

Vasuti állomás Buj, Nyiregyház-Dombrád kisvasut. Tiszaberczel. *Szögyenyi Jenő* isksz. elnök. 861 1—1

Besztercebányai egyházmegye.

Korponai (Hont m.) irtványi róm. kath. tanítói állásra *nov. 26-ig* pályázat hirdetnek. Jövedelme: a községtől 100 kor., 1913: XVI. t.-c. szerinti államsegély, megfelelő lakás, kert, tüziifa, köteleesség: mindennapi és ismétlőiskola vezetése, szabad fűtés fejében tanterem fűtetése és szeptetése. Tót nyelv ismerete szükséges. Az állás dec. 1-én elfoglalandó. Tanítónők is pályázhatnak. Kellően felszerelt kérvények *Hutyán Pál* isksz. elnökhez Korponára küldendők. 865 1—1

A **dócifürészi** (Bars m.) róm. kath. kincstári kántortanítói állásra pályázatot hirdetnek. Javadalmazás: lakás, mellékhelyiségek és törvényes fizetés. Pályázhatnak havi 80 koronával díjazandó ideiglenes segédtanítókat megfelelő munkaképességüket hatósági orvos bizonylatával igazolni tudó nyugdíjas kántortanítók is. Nem-t nyelv ismerete szükséges. Kérvények a dócifürészi róm. kath. iskolaszékre címezve *nov. 30-ig Feldmayer Ágoston* ker. tanfelügyelőhöz küldendők Gelemekekre (Bars megye). 879 1—1

Csanádi egyházmegye.

Makóra (Csanád m.) önálló róm. kath. kántori teendőkben teljesen jársas helyettes keresek *Templomai* funkciók végzését, búcsuzatók készítését értenie kell Pályázók fix fizetés iránti igényüket az életkor megemléksével sürgősen közöljék *özv. P. nőr Miklósnéval.* 841 2—2

Győri püspöki megye.

Vértesolna (Komárom m.) róm. kath. iskolaszéke kántortanítói állásra pályázatot hirdet. Jövedelem: két-

szobás lakás, konyha, pince, szükséges mellékhelyiségek, 1/4 holdnyi kert. 15780/1000 hold szántó és rét, jelenlegi haszonbér 620 kor., földmunkaváltság 160 kor., temetési stóla és alapítványok 20 kor., 6 öl keményfa házhoz szállítva, hivatalosan csak 48 kor.-ra értékelve, holott tényleg egy öl is 48 koronába számítható. Ezen helyi járulékokból eredő, az 1914. évi új javadalmi összeírásban csak 337 kor.-ra értékelt fizetés az 1913: XVI. t.-c.-nek megfelelően államsegélyből nyer kiegészítést. Alapfizetésbe nem számítható mellékjövedelem legkevesebb 80 kor. Tannyelv magyar, de a német nyelv tökéletes bírása a kántorság miatt is feltétlenül megkívánatik. Kötelességek rendszabályokban és díjlevélben Kérvények *f. hó 21-ig* bezárolag plébániahivatalhoz küldendők, választás nov. 23-án. Személyes megjelenés önköltségen, hadmentesség előnyben. U. p. Tardos. Közel a budapestgyőri fővonalhoz, vasutállomás Bányhida. Regényes, egészséges vidék. 864 1—1

Viczára helyettes tanítót keresünk. Fizetés egyszáz korona havonként. Lakás. Tanítónők, óvónők is pályázhatnak. Állás azonnal elfoglalandó. Plébánia Peled. 888 1—1

Kalocsai érseki megye.

A dunacsébi (Bács m.) róm. kath. iskolaszék dec. 1-től az iskolai év végéig helyettes tanítót vagy tanítónőt keres. Fizetése havi 140 kor. és szabad lakás bútor nélkül. Kántori teendőikben való jártasság kívánatos, de nem önkvetlen szükséges. Pályázhatnak férfi és nőtanítók, esetleg óvónők is. Kérvények *Jauch József* plébános úrhoz, Dunacsébre küldendők. 871 1—1

Báctóvárosi róm. kath. iskolánál I és II. osztály vezetésére egy helyettes tanító kerestetik az iskolai évre. Fizetése havi 120 kor. Tannyelv magyar, német. Az állás azonnal elfoglalandó. Folyamodhatik tanító, tanítónő vagy okl. óvónő. *Róm. kath. iskolaszék.* 873 1—2

Kassai egyházmegye.

Szerelmesi (u. p. Udva, Zemplén m.) róm. kath. iskolaszék kántortanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalmazás: hitközségtől évi 200 kor., fél telek föld, 30 köb. rozs s ugyanannyi zab párbér címén, 6 öl hasáb bükkfa házhoz beszállítva, megfelelő lakás, melléképületek, kert és törvényes államsegély. Tót nyelv ismerete szükséges. Választás *nov. 23-án. Iskolaszék.* 866 1—1

Nyitrai püspöki megye.

A harádiei róm. kath. iskolánál tanítói állásra pályázat hirdetnek. Fizetése törvény szerint 100 kor. lakbérpótlék és 20 kor. kertilletmény. Megbízásból: *Janda Győző* ig. tanító. 860 1—1

Peres (Trencsén m.) fiókközsegbeli róm. kath. kántortanítói állomásra okl. tanítónők is pályázhatnak. Fizetése törvényes. Választás *nov. 21-én* u. *Benyák József* vizsgálónyi esp.-plébános (u. p. Nagysándori). 870 1—1

Pécsi egyházmegye.

Vörösmartra (Baranya m.) helyettes tanítót keresünk. Fizetése havi 80 kor. és egy bútorozott szoba. Havi 20 kor. drágasági pótlékot is kap. Mellesre is számíthat. Nők is pályázhatnak. Határidő *nov. 25. Iskolaszék.* 874 1—1

Rozsnyói püspöki megye.

Segédet keresek. Fizetése havi 50 kor. s teljes ellátás, ágyműtől kivül. Tót nyelv ismerete szükséges. *Moyzes Ferenc* kántortanító, Divény (Nógrád m.) 868 1—1

Székesfehérvári egyházmegye.

Vajtai róm. kath. iskolaszék tanítói állásra pályázatot hirdet *nov. 21-ig.* Javadalma: 620 kor. fizetés és kertváltás. Természetben lakás. 4 m. tűzifa. Államsegély. Kötelessége: a rabizandó osztályt önállóan tanítani. Is-

metlő iskolában és kántoriakban segédkezni. Az állás azonnal elfoglalandó. 867 1—1

Szepesi püspöki megye.

Szlatvini róm. kath. kántortanítói állásra a hadbavonult tanító hazaérkezéig pályázat hirdetnek. Törvényes fizetés és stóla. Tanítónők is pályázhatnak *nov. 30-ig. Iskolaszék.* Szlatvin, u. p. Szepesolaszi. 875 1—1

Szombathelyi egyházmegye

A nyögéri plébániához tartozó **Bejcz** fiókközség róm. kath. kántortanítói állására pályázat hirdetnek. Javadalma a hitközségtől: két szép szoba, konyha, kamra és a szükséges mellékhelyiségek, föld és rét 82 kor. 7 f., rozsjárandóság 21 métermázs a 60 kg. a 12 kor. = 259 kor. 20 f., lélekpénz 14 kor. 40 f., lapénz 20 kor., stólaris illetmény 2 kor. 60 f., sertéslegelő címén 2 kor., temetői használata 10 kor., összesen 390 kor. 27 f., államsegély 810 kor. (Megjegyeztetik, hogy a jövedelem a rendes gabonaár és földbér mellett is legalább 200 koronával több.) Nők is pályázhatnak. Kérvények *nov. 23-ig* bezárolag *ft. Kovács Károly* plébános úrhoz Nyögérbe (Vas m., posta, távirtda helyben) küldendők. Választás *nov. 24-én. Az iskolaszék.* 877 1—1

Váci egyházmegye.

A szolnoki kántorsegédi állásra azonnali belépésre pályázatot hirdetnek, az állást elnyerni óhajtó jóhangú s a kántori teendők végzésében jártas legyen. Javadalma havi 120 kor., reggeli, lakás, fűtés, világítás, temetési gyertya, 12 kor. mellékjövedelem. *Árva Ferenc* plébános. 872 1—1

Tószeg község (Szolnok mellett) róm. kath. iskolájához egy osztálytanítói állásra pályázatot hirdetnek. Javadalma törvény szerinti, melyből 100 kor. az iskolapénztárból, a többi államsegély, a gazdasági ismétlő és tanzászloaj vezetéséért 180 kor. a közösi pénztárból, kertilletmény 20 kor., megfelelő lakás. Kötelessége díjlevél szerint. Kántorsághoz értenie kell. Kérvények *nov. 21-ig* beküldendők. Róm. kath. iskolaszéki elnök. 881 1—1

Veszprémi egyházmegye.

A gypükajáni (Zala m.) iskolaszék tanítója halála folytán megüresedett kántortanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalma: 26 p. m. rozs, 6 kat. hold 782 □ öl szántó, 80 □ öl káposztáskert jövedelme, 2 szekér széna, és két öl II. oszt. tűzifa hazaszállítva, 3 drb legelőilletmény. Lélekpénz családonként 20 fill., összesen 20 kor., a közösi pénztárból 174 kor. tandíj, államtól 144 korona. *Ferenc József* alapítványból 50 kor., összesen 394 kor., a többi államsegély. Két szoba, konyha, éléskamra, istálló, kocsiszin és ólakból álló szabad lakás, házikerttel. Kötelessége a III—VI. osztálybeliek vallásérkölcös nevelése a nagym. püspöki kar által kiadott terv szerint. Kántoriak végzése a régi díjlevél szerint. Kötelessége az egyházmegyei tanítói segélyegyletbe belépni. Választás *dec. 1-én.* Utazási költséget a pályázó fizeti. Kérvények a káptalanfai plébánia címére küldendők. 878 1—1

Családos, nyugdíjas vagy most nyugdíjba készülő róm. kath. vagy közösi tanítóval fontos ügyben levélileg érintkezne **kincstári** róm. kath. tanító **Liptómaluzsinaról.** 869 1—1

Stampay ének- és imakönyve **háborús énekekkel** bővítve, félvászonban 36 fill., észvásonban 56 f., bor vagy barsonyban 3.60 K. Tízre egy ingyen. Kotta ingyen, köve 36 fill., **Köbölkuton,** Esztergom megye. A **Stampay Miklós-fele Köszöntőkönyvecske** nem nálam kapható, hanem öcsémnél **Nógrád-kisterenyén,** 1 db frco 20 fill., 2 db 2 kor.. 783—25